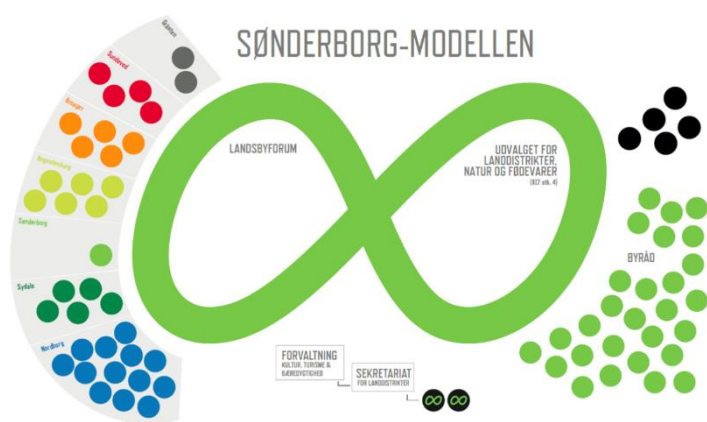

Landsbytopmødet 2020 i Sønderborg Kommune, 21. oktober i Diamanten, Fynshav

Arr. Landsbyforum

Det var en spændende aften, der handlede om "Sønderborg-modellen" – betegnelsen for samarbejdsformen mellem de 36 landsbylaug, Landsbyforum og det politiske udvalg på landdistriktsområdet i Sønderborg Kommune: Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer (LNF). På grund af Corona-situationen var det muligt at deltage både fysisk og digitalt. 32 personer var mødt op i Diamanten, Fynshav, mens 24 deltog i mødet digitalt.

Aftenen var delt op i to dele – først en evaluering af "Sønderborg Modellen" inden der kom input fra Hanne Tanvig (lektor, Københavns Universitet) og Peter Plant (frivillig i Torup, Årets Landsby 2019) om hvorledes Torup tog "skeen i egen hånd".

Figur 1 viser "Sønderborg-modellen", der er betegnelsen for organisering af dialogen og samarbejdet mellem landsbylaugene og Sønderborg Kommune. Det er mulighedsrummet for samskabelse.

Først bød formanden for Landsbyforum, Angela Coriand, velkommen og gav ordet til ordstyrer Jeppe Søe. I hovedtræk kom debatten ind på følgende:

Når deltagerne ved dette års landsbytopmødet talte om **kommunikation**, var der enighed om, at Sønderborg-modellen skaber rammen for dialog. Landsbylaugene har formået at kommunikere deres ønsker ind i det politiske udvalg, hvormed opgaver er blevet løftet og udført med en positiv effekt for de lokale borgere.

Af positive tiltag blev nævnt, at der på baggrund af konkrete landsbyønsker i år er lavet aftale med Sønderborg Forsyning (SONFOR) om, at de via sekretariat for landdistrikter har direkte tilgang til de lokale landsbyhjemmesider for spredning af deres information til borgerne. Desuden blev LNF rost for at have finansieret et nyt designlook til alle landsbyernes hjemmesider (Infoland-plattformen) i sommer.

Den største udfordring for landsbylaugne var at finde ud af, hvordan kommunikationsvejen fungerer mellem laugene og fagforvaltningerne. Desuden blev fremhævet eksempler på manglende tilbagemeldinger fra fagforvaltningerne på konkrete henvendelser samt for korte frister forud for møder.

Der blev understreget i forbindelse med en bedre kommunikation, at forvaltningen og medarbejderne skal være synlige og sekretariat for landdistrikter skal fremstå som én indgang ind i kommunen for landsbylaugene, mens landsbylaugene hjælper med at sprede relevante informationer fra kommunen til borgerne.

Det blev foreslået, at embedsmændene skulle kontakte landsbylaugene og "stikke en finger i jorden" ved aktuelle sager. Desuden blev mindet om at benytte de eksisterende medier i kommunikationen: a) hver landsbylaug har egen hjemmeside i systemet "Infoland", der er

koblet sammen med forvaltningens hjemmeside www.sonderborgkom.dk, b) de fleste har lokale facebook-sider for hurtig spredning af informationer og c) andre har lokalblade. Ønsket er at tilkoble en Infoland app, så medie billedet er optimalt.

Der var enighed om, at **målet** med modellen er at skabe rammen for et fællesskab og få tingene til at lykkes gennem dialog, lokaldemokrati og handlekraft mellem politikere, forvaltning og civilsamfund. Det handler desuden om at få plejet den demokratiske forståelse.

Landsbylaugene har et sted at bringe idéer og initiativer i spil og få dem virkeliggjort. I modellen er de lokale udviklingsplaner "værktøj", der fortæller, hvad der arbejdes på lokalt, og hvor landsbylaugene ønsker at flytte sig hen. Forvaltningens opgave er hjælpe med at få det til at ske, sammen med de respektive landsbylaug, og være en del af løsningen. Det handler ikke OM, men HVORDAN tingene kan lykkes.

Forvaltningen med sekretariat for landdistrikter er dét kit eller de muskler, der hjælper tingene på vej og gør, at opgaver kan løftes i fællesskab. Sekretariatet er én vej ind i kommunen for landsbylaugene, og der blev henvist til, at samarbejdet bygger på stærke **relationer** mellem de frivillige og de professionelle.

Der blev også talt om **ansvarlighed**. Deltagerne ved landsbytopmødet talte om, at modellen sætter rammen for, at landsbylaugene kan skabe udviklingen og fællesskab på lokalt og kommunalt niveau; samt fremme store tanker. Dét, der besluttes inden for rammerne, udvikler alle dele af kommunen. Sønderborg-modellen minder politikerne om, at de bliver nødt til at tænke på de forskellige niveauer i forhold til befolkning, landsbylaug, politikere og forvaltningen – men samtidig skal de tænke på tværs.

Landsbyforum efterlyste mere legitimitet til landsbylaugenes bestyrelser i forhold til borgerne, og dermed en større folkelig anerkendelse og mere udbredt viden om mulighederne og potentialerne ved nuværende organisering i "Sønderborg-modellen". I et konkret eksempel spurgte en landsby-repræsentant, om det var forvaltningen, der var "styrende" i forhold til resultaterne mere end dét var politisk styret?

To **indlægsholdere** (Peter Plant, landsbyen Torup og Hanne Tanvig, lektor Københavns Universitet) åbnede debatten for, hvor langt Sønderborg-modellen kan bære i forhold til fællesdrevet erhvervsudvikling i landsbyerne og mere selvstyre. Nogle talte om total selvstyre, mens andre manede til besindighed. Dog var der enighed om, at sådanne initiativer lå uden for modellen.

Hanne Tanvig talte om landsbysamfunds udviklingskapacitet, og hvordan den kan måles, opbygges og fremmes. *Læs mere i bilag 1.* Det er et aktuelt tema, fordi landdistriktsforskning og landdistrikts-politik igennem mange år har peget på betydningen af landsbysamfundenes egne bidrag til udvikling som vigtigt - om ikke ligefrem afgørende for - om udvikling finder sted. Der er rigtig mange landsbysamfund, der vil noget mere – og vil dét selv. Dagsordenen bliver noget andet, hvor målet bliver at styrke sig selv til at kunne noget mere.

Peter Plant fortalte inspirerende om, hvorledes hans landsby havde udviklet sig og taget "skeen i egen hånd" for at skabe et velfungerende lokalsamfund, hvor der var plads til både hverdagsmageri og ambitiøse projekter – se *bilag 2*. I 2019 blev de kåret til Årets Landsby i Danmark.

Han spurgte afslutningsvis: *"..der er en paragraf, der findes, og som lægger op til en voldsom grad af professionalisering; Styrelsenslovens §65 C, der handler om at afgive kommunal myndighed til lokalråd. Lokalrådet får myndighed over noget, som ellers er en kommunal opgave. Hvor langt ønsker vi (landsbyer) at gå, ad den vej?"*

Debatten kom efterfølgende til at handle om de **menneskelige ressourcer**. Her blev talt meget om, hvor meget de frivillige ressourcers kunne magte: Hvilke opgaver kan og vil de

frivillige løfte? Hvis der er vilje og evner, står kommunen ikke i vejen og vil understøtte initiativerne i det omfang, det er muligt. En politiker mente, at kommunen har en forpligtigelse til at holde hånden under alle landsbyer uanset om der er mange ildsjæle eller mangel på samme, mens en anden politiker sammenlignede landsbylaugene med sociale frivillige foreninger, der ikke kan pålægges opgaver af politikerne.

Overfor stod påstanden om manglende tillid fra politikernes side til at lade landsbyerne selv vurdere og afprøve egne kræfter. Det åbnede op for repetition af værdierne for samarbejdet, som kom i fokus på sidste års landsbytopmøde:

TILLID; *"politikerne må vise tillid til landsbylaugene, da de gør deres bedste og kender deres begrænsninger; ellers spørger de om hjælp".*

PROAKTIV; *"lokalsamfundene giver byrådet både modspil og ikke mindst medspil – dét er i alle kroge af kommunen, hvor vores lokalsamfund nogen gange tænker store tanker og absolut ikke "stikker op for bollemælk" – der er ingen projekter, der er for store til at bide an med." – "... nogle projekter rækker ud over Sønderborg-modellen".*

ÆRLIGHED; *"landsbylaugene ønsker, at der bliver meldt ærlig ud fra forvaltningen, hvis der eksempelvis er forsinkelser, ingen penge eller manglende lovgivning".*

GENSIDIG RESPEKT; *"vi skal ændre tankegangen fra OS til VI"... "vi er afhængige af hinanden, hvilket er fundamentet for at kunne samskabe".*

VEDHOLDENHED; *"det er ikke altid, vi kan komme i mål sammen med projekterne, men det gode er, at vi forsøger, og som regel er det sådan, at hvis vi ikke kan komme i mål med det ene projekt, så ender det med, at det kan "tweedees" til at blive noget lidt andet, hvor man så kan komme i mål til stor glæde for alle alligevel."*

Det blev påtalt, at byrådet har bevilliget 250.000 kr. til LNF-udvalget i budgetforhandlingen for 2021 og frem. Fordelingen vil sikre, at der tages hånd om de ekstra udgifter, som alle laug er pålagt f.eks. gebyr for NEM-konto m.m.

Afslutningsvis blev mindet om, at AKTIV LYTNING er én af forudsætningen for god kommunikation. Det må alle arbejde med, og dét kan forbedre forholdene for de eksisterende kommunikationsveje. Samspillet mellem Landsbylaug, Landsbyforum, LNF-udvalget og byrådet samt forvaltningen kan yderligere forbedres, når vi alle er medspillere.

Referat v. formand og sekretariat

Bilag 1: Baggrundsmaterialer fra Hanne Tanvig´s oplæg:

[Levedygtige Landsbyer 2.0 – lokal udviklingskapacitet v. Hanne Wittorff Tanvig og Lise Herslund, IGN Rapport, November 2020](#)

[Levedygtige Landsbyer 2.0 – ny landdistriktspolitik v. Hanne Wittorff Tanvig og Lise Herslund, IGN Rapport, December 2020](#)

[Levedygtige landsbyer afhænger af lokal udviklingskapacitet v. Hanne Wittorff Tanvig og Lise Herslund, December 2020](#)

Bilag 2: [Oplæg fra Peter Plant, Torup](#)